
AB DIŞ VE GÜVENLİK POLİTİKASININ TEST ALANI OLARAK BALKANLAR - 4 OCAK 2010

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Yeni Balkan

4 Ocak 2010

Erhan Türbedar, TEPAV Dış Politika Analisti

Avrupa Birliği (AB) Komisyonunun genişlemeden sorumlu eski üyesi Olly Rehn, Birliğin genel dış ve güvenlik politikasının 1990larda Balkanlarda yaşanan savaş ortamında doğduğunu söyledi. Batı Balkanların ABnin dış politikası için bir test alanı olarak hizmet ettiğini belirten Rehn, bölgeden elde edilen tecrübeler sayesinde Brükselin dünyada barış ve istikrar arayışları için daha yetkin hale geldiğini ifade etti. Rehne göre, AB Balkanlarda elde ettiği tecrübeleri, küresel düzeyde daha etkili bir dış politika izleyebilmek doğrultusunda kullanmalıdır.

Batı Avrupa ülkelerinde dış politika ve savunma alanında işbirliği ihtiyacı 20. yüzyılın ortalarında iyice hissedilir oldu. 1950de Kuzey Korenin Güney Koreyi işgal etmesi ve Stalinin Orta Avrupadaki maceraları, Batı Avrupanın savunma alanında da bütünleşmeye gitmesi gerektiği fikirlerini besledi. Ancak İngilizler başta olmak üzere, o sıralarda bazı Avrupa ülkeleri milli bağımsızlıklarından taviz vermeye hazır değildi. Böylece Avrupa Savunma Topluluğu ile Avrupa Siyasal Birliği girişimleri başarılı olamadı. Avrupalılar dış politika ve güvenlik politikası alanındaki işbirliği için Maastricht Antlaşmasını beklemek zorunda kaldı. 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması üç sütundan oluşan AByi yarattı. Söz konusu sütunların ikincisi, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası olmuştur.

1990ların ilk yarısında Balkanlarda yaşanan savaşlar, ABnin Ortak Dış ve Güvenlik Politikasına ilk ciddi meydan okuma oldu. Ne var ki o dönemde AB Balkanlarda başarılı olamadı. Bunun temel sebebi, Birliğe üye ülkelerin kendi özel çıkarları yüzünden, bölgeye yönelik verimli bir ortak dış politikası izlenememiş olmasıdır. Bölgedeki savaşların faturasını suçsuz siviller hayatlarıyla öderken, bir şeyler yapıyor gibi görünmüş ise de, AB fazla bir şey yapamadı. Bu yüzden Balkanlardaki krizin çözümü için Amerika Birleşik Devletlerine ihtiyaç duyuldu, bu durum ise ABnin imajını zedeledi. Yine de, 1990larda Balkanlarda yaşanan savaşlardan, organize suçlardan ve buna benzer unsurlardan AB etkilendi, bunun neticesinde ise Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının geliştirilmesine ilişkin girişimler ivme kazandı.

AB sadece Balkanlarda yaşanan savaşlardan ders almadı. Bilindiği gibi, savaş sonrası dönemde Makedonya, Bosna-Hersek ve Kosovada görev yapan uluslararası polis ve askeri misyonların birçoğunu değişik AB misyonları devraldı. Söz konusu misyonlar ABnin Ortak Dış ve Güvenlik Politikasına önemli bir tecrübe edinme alanını oluşturdu. Olly Rehn işte bu tecrübelerle dayanarak,

dünyanın değişik bölgelerindeki barış ve istikrar arayışlarına Brükselin önemli katkılar sağlayabileceğine inanıyor.

Bilindiği gibi, uzun bir belirsizlik döneminden sonra hayat bulan ABnin Lizbon Antlaşmasıyla da Brüksel küresel aktör olarak dünyaya sesini daha çok duyurabilmek için hazırlıklarını sürdürüyor. Ancak Olly Rehnin dikkat çektiği gibi, ABnin küresel bir aktör olarak güvenilirliğini ispatlayabilmesi için, Birliğin ön bahçesi olan Batı Balkanlarda bu sefer başarılı olmak zorundadır. Bu şekilde bir taraftan siyasi gücünü ortaya koyabilecek, diğer taraftan da 1990larda Balkanlardaki başarısızlıkları yüzünden zedelenen imajını düzeltebilme imkânına sahip olacaktır. Ancak Brükselin Batı Balkanlarda halletmesi gereken işler kolay görünmüyor.

Hırvatistan ile Slovenya arasındaki sınır sorununa arabuluculuk ederek, Brüksel Hırvatistanın AB önündeki Sloven engeline önemli ölçüde son vermeyi başardı. Şimdi de Brüksel AB üyeliği için müzakerelere başlamaya çalışan Makedonyanın önündeki Yunanistan engelini ortadan kaldırmak zorundadır. Makedonya ile Yunanistanın, aralarında var olan isim sorunu karşısında gelecekte bir uzlaşmaya varmalarını sağlamayı başarabilirse bile, Brükselin Kosova ve Bosna-Hersek'te mevcut olan sorunlarla tek başına başa çıkması oldukça zordur.

Kaynak/Source: